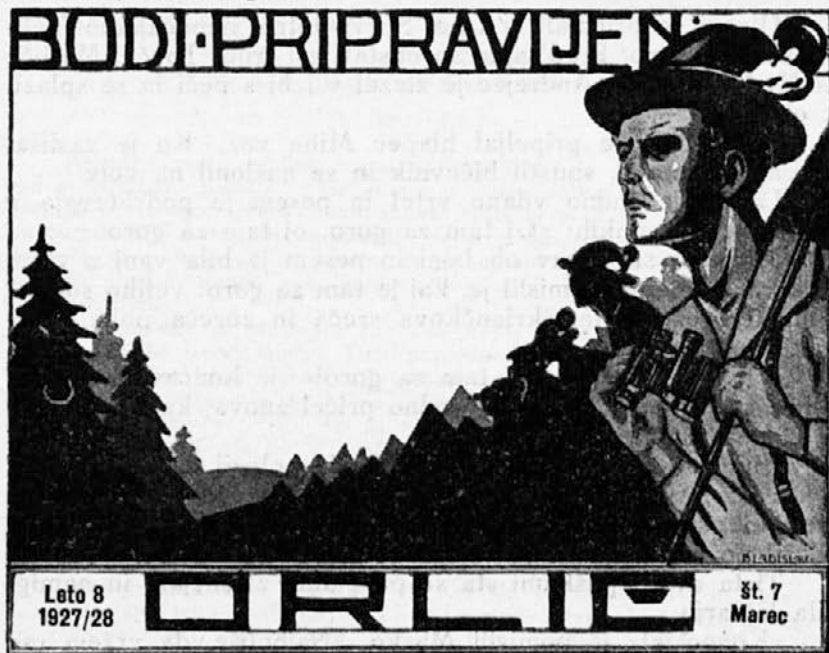

V. Winkler:

Lanjar Marko.

Lovrinova hiša je v bregu in strmi z začudenimi očmi v dolino. V grapi pod hišo polglasno poje mlad fant enolično popevko in poganja vole po razorani poti. Hrib na oni strani je rdeč in rumen, nebo nad njim pa težko in sivo, Bog ve, ali od jesenske megle ali od gorjanske temote. Široka, kamenita cesta raste izpred hiše v breg, na drugi strani pa pada v dolino in izginja v valovitem pobočju.

Bog ve, odkod je prišel. Hripavo je zarožljalo in žalostno zapelo na cesti:

»Oj tam za goro,
oj tam za goro
škrjančki, škrjančki nam pojo ...«

Gospodar Lovrin je stopil na prag z nagubanim čelom. Sredi ceste je stal lajnar z leseno nogo in brez desnice. Z levico je vrtel lajno in ni gledal v hišo, temveč nekam daleč čez grape in hribe kot bi zastrmel za daljno, pričakovano neznanostjo.

»Oj tam za goro! ...« je oblilo Lovrina ganotje. Naslonil se je na duri in molčal.

Otroci so prihajali iz izbe. Sprva hitro, nepočakano, nato počasi in plašno. Pred lajno so obstali vsi trije: Tonče, Matijče in Mirče. Se stari Andrejec je zlezal v izbi s peči in se splazil k oknu.

Okoli ogla je pripeljal hlapec Miha voz. Ko je zaslišal pesem, je ustavil, spustil bičevnik in se naslonil na vole.

Lajnar je čudno vdano vrtel in pesem je podrhtevala v enakomernih sunkih: »Oj tam za goro, oj tam za goro...«

Mirče je stal prav ob lajni in pesem je bila vanj z vsem krikom in jokom. Pomislil je, kaj je tam za goro: veliko solnce, pomlad brez megle, škrjančkova sreča in zoreča polja, prav kakor poje pesem.

»Oj tam za goro, oj tam za goro!« je končavala pesem. Nihče se ni ganil. Lajnar je vedno prišel znova, kakor da poje sebi, ne drugim.

Hipoma se je stresel. Nekdo mu je položil na rame težko roko. Ozrl se je in zagledal dvoje tujih obrazov, črnolasih in črnookih, s puško na rami in s širokim klobukom. Kot bi nekdo udaril po lajni: pesem je zajokala v žalosten krik in ugasnila.

Tista dva s puškami sta se pa čudno zasmejala in namignila lajnarju.

»Konec je!« je pomislil Marko. »Najboljše, da vržem vse čez cesto v grapo.«

Hrbet se mu je sključil in šel je z oboroženima.

Hlapca Miha je oblila čudna jeza: zakričal bi, pa je greh. Bruhnil je v srdito kletev, da se je vse ozrlo. Nato ga je bilo sram, obrnil se je in udaril z bičevnikom vole, da so od bolečine odskočili in potegnili škripajoči voz.

»Kruha bi mu dala,« je dejala Lovrinka, držeč v roki kos kruha.

»Kaj čakaš!« se je jezil Lovrin.

»Mirče ponesel!«

Mirče je res vzel in stekel s kruhom za lajnarjem. Položil ga je na lajno in se hotel vrniti. Pa eden izmed onih dveh v črnih oblekah je udaril po kruhu in ga vrgel na cesto. Lajnar je še bolj sklonil hrbet in pred sabo potiskal lajno. Mirče je pa široko odprl oči, zajokal in zbežal domov...

Matijče je sedel pred hišo na tleh, tolkel kamen ob kamen in pel z enoličnim glasom: »Oj tam za golo, oj tam za golo, skeljancki, skeljancki pojo...«

Slomškovi izreki:

Dež za solncem mora biti — za veseljem žalost priti.

Kdor drugim pomaga iz nadlog — njemu pomore tudi Bog.

Kdor želja ne premaguje — sebi smrtno sul'co kuje.

Če mati preklinja...

(Pravljica.)

Nazadnje pa ji je Bog poslal dobro misel. Da se vragu prikupi, je jela gospodinjiti. Kuhala in pekla mu je samo dobre stvari, kakor: kozje parklje, vrvi samomorilcev, skopuhovo kožo in podobne slaščice. Nikdar pa ni pozabila pokropiti in pokaditi sebe in kuhinjo; tako ni imel rogač moči do nje. Menil pa je: »Ji bo že zmanjkalo vode in oljke.« Ali vode in oljke je bilo vedno več, kajti materi se je jelo tožiti po hčerah in molila je zanje.

Nekega dne je bil rogač posebno dobre volje: Neki mož je zaklel ženo in jo tako izročil njemu. Tisto popoldne je skuhala mlada žena možu-rogaču imenitno kosilo: same neizvršene dobre sklepe, ki rasto na poti v pekel, mu je pripravila na salati. Olje je bil pot pogubljenih, kis njih solze. To je rogaču dišalo! Ko ga vidi žena tako dobre volje, ga vpraša: »Ti, stari, kako bi šla jaz iz gradu, ako bi hotela obiskati svojo mater?«

Nabodel je posebno velik neizvršen dober sklep na vilice in pokazal vse svoje ostre zobe: »Kar rogač prinese, tudi sam rogač odnese.« Zvita žena poizveduje še naprej: »Kaj pa, če bi zašel kdo v tvojo klet? Kako bi prišel ven, kaj ga spravi iz nje?« Rogač se je namrdnil: »Tri reči morajo biti. Ali kaj vprašuješ po kleti? Bi rada vanjo?«

»Ne, preljubi mož, ne! Rada bi pač šla enkrat domov, drugam ne. Kmalu bo god moje matere.« — »No! Le pridna bodi,« jo potolaži rogač. Tri reči, je rekel. Razložila si je žena: Post, molitev, pokora. In postila se je, molila je, pokorila se je, dokler ni prebila njena molitev kleti železnih vrat, dokler nista sestri prišli iz plamenov. Ali kako ven, kako domov? Kar rogač prinese, sam rogač odnese, je bil rekel. Treba ga bo prevariti. Skrila je sestri za oljkovo vejo in napekla veliko kolačev. Nato pa možu sladko govorila:

»Moje matere god je. Ker ne morem jaz do nje, pojdi vendar ti, prijatelj. Prosim te, nesi ji, kar sem napekla, da bo vedela, da živim in da se mi pri tebi dobro godi. Samo to te prosim: Ne glej v koš in tudi mati naj ne pogleda, dokler si ti tam. Hude oči imaš, zažgal bi mi kolače, mati bi pa rekla, da jih še prav peči ne znam. Pojdi torej, ljubček, a vrni se kmalu, ker bo tvoji ženki dolg čas.«

Hudič, vesel, da ga ima žena tako rada, vzame pripravljeni koš in gre. Tako je spravila najmlajša prvo sestro k materi. In obe sta potem molili, da bi se najmlajši posrečilo, rešiti tudi drugo sestro in sebe. Mine leto in dan, bliža se materin god. Mlada žena mesi in peče in pregovori rogača, da odnese materi zopet koš. Kakor prvič mu je naročala, da ne sme pogledati v koš, ker bi se sicer kolači izpridili, kakor prvič ga je prosila, da bi se ne mudil, ker bi ji bilo brez dragega moža pusto. In rogač je odnesel drugo sestro in se hitro vrnil. Menil je, da se mu bo žena še dobrikala, ali ko se je vrnil, ga je pokropila z blagoslovljeno vodo, da je moral pobegniti od nje. — Sedaj, ko sta bili rešeni sestri, se je začela pripravljati tudi sama, da ubeži peklu. Bilo pa je težko. Kar hudič prinese, to hudič sam odnese, je bil rekel rogač. Ali kako naj odnese svojo ženo, ne da bi vedel za to? — Prosila je revica Boga, naj jo razsvetli in ponoči ji je res prišla dobra misel. Ko se je zopet bližal materin god, napravi skrivaj slamnato žensko. Napeče mnogo kolačev in se možu laska: »Kaj ne, možiček, da odneseš tudi letos koš k materi? Silno bo vesela, da imam tako dobrega moža. Saj pojdeš, kajnega, ljubček moj!«

»Če me ne boš kropila s tisto smrdljivo vodo,« se je obotavljal rogač. »Saj te ne bom nikdar več, ne kropila, ne kadila, verjemi, srček!«

Ona je mislila svoje, rogač svoje. Veselo je obljubil, da ji koš odnese, naj ga le pripravi. Pa je oblekla slamnato žensko v svojo obleko in ji

pokrila glavo z ruto; v roko ji je dala lopar in jo je postavila tako, da je gledala v peč. Naročala je možu, da ne sme pogledati v koš, ker bi se sicer kolači izpridili; gledala bo ves čas za njim, naj se tedaj varuje. — Usedla se je v koš in vzela vse blagoslove seboj. — Rogač koš zadene in odide. Toda koš se mu zdi topot silno težak. Mora vendar pogledati vanj. Odloži koš in hoče dvigniti pokrov, pa ženin glas zakliče: »Vidim te!»

Rogač se tako ustraši, da beži do materine hiše, odloži pri vratih koš in hiti nazaj k ljubi ženki. Najde jo pred pečjo in jo hoče objeti. Tedaj ji pade lopar iz rok — rogač zatuli od jeze in zleti do materine hiše. Ali tam je čakal rogača duhovnik, ki je pokropil hišo od zunaj in znotraj. Samo zadnjega ogla se ni bil dotaknil blagoslov. Tisti ogel je besni hudič odkrušil in zbežal. Mati in hčerke pa so se posvetile Bogu.

Bogojančar:

Casarov Vincek.

Po ravnini te pripelje cesta v našo vas Bogojno. Če se napotiš skozi vas, prideš prav pod vznožje griča, na katerem kraljuje nova cerkev z mogočnim okroglim stolpom. Na desno se ob poti nadaljujejo hiše, a se kmalu razgube v hrib. Nad vasjo in cerkvijo se grič vedno bolj dviguje in to so gorice. Z Vršiča, kakor se hrib imenuje, se razgleduje kapelica sv. Urbana in nešteto kleti. Če greš naprej, prideš v Bukojno — bukov gozd, na drugo stran pa v borov gozd. — Vršič z goricami ožarja Bogojno s posebnim čarom in vabljivostjo.

Opisoval sem vam to krajino zaradi tega, ker tukaj živi in cesaruje »mali Vinci« ali s pravim imenom Vinci (Vinko) Casar, kar je isto kot cesar. Ker je Vinci Orlič, zato se spodobi, da junaka spoznajo vsi Orlič in Orličice. Mirno trdim, da nobenega drugega Orliča ne pozna toliko ljudi, kakor Vincija. Zakaj ne le v domači župniji, marveč tudi v mnogih drugih Slovenske Krajine (Prekmurja) je Vincek »svetovnoznani«!

Zdaj ste pa že radovedni nanj! Vincek je visok (bolje: nizek) kakega pol metra, če pa nekaj centimetrov več, naj piše g. uredniku! Vendar je spreten tekač in pretepač; ne mislite, da niti v šolo še ne hodi — Vincek je star že nekaj čez deset let! Ker je pa tako majhen, ima časa dosti in hodi v en razred po več let...

Vsaka telovadna prireditelj, kjer nastopa Vincek, je že naprej uspela. Kajti vsakdo gleda le nanj in ploska in se smeje njemu. Pomislite: tak škrat pa izvaja proste vaje! In kako!

Pa kdo se v nedeljo pred cerkvijo med vrstniki najbolj postavlja? Kdo neki — Vincek!

Da se ne bo prevzel, moram še kaj drugega omeniti. O šoli sem že nekaj namignil. Če pa hočete vedeti, kakšen je Vinci v šoli, povprašajte gospodično, ki ga uči! Ko bi poštevanke ne bilo, bi bilo Vinciju življenje manj grenko.

Z gospodom plivanošom, kakor imenujemo mi župnika, sta si pa prijatelja. Sicer si pa tudi tega prijateljstva ne upam preveč razkrivati, ker bi mogoče kaj napačno povedal. Če gospod plivanoš

vidi, da Vinci pohajkuje po cesti, tedaj mu »prijateljsko« kaj reče — a Vincek se le smehlja. Bilo bi vseeno nevarno, zapraviti to prijateljstvo, že zaradi tega, ker hodita Vinci in župnik skupaj v šolo, kakor gospod plivanoš pravi. In če Vinci v šoli ne zna odgovoriti, se obrne župnik k učencem: »Deca, ali vas ni sram, da morate s takim v šolo hoditi? (Pokaže Vinceka.) Mene je tako

Tudi prijatelji so včasih nevarni...

sram...« In ves razred zardi in povesi pogled. Kaj čuti Vincek ob takih prilikah — tega ne vem povedati. — Vse je pa zopet poravnano, ko župnik pred cerkvijo pokaže možem Vinceka: »Midva pa hodiva skupaj v šolo!« Takrat Vincek zrase kar za ped — a le v mislih.

Povedal bi vam še marsikaj, kar bi bilo bolj branja vredno, a strah me je pred Vincekom.

**Kdor sam sebe povišuje — prazno glavo oznanjuje.
Kakor se drugim posojuje — tako se nam povračuje.**

P. Krizostom:

Mihec gre na božjo pot.

*Mihec gre na božjo pot
v daljino mesto Betlehem
mimo mest in bornih koč
v tiho sveto noč...*

*Oj, ta pot vam je vesela
preko polj in gozdov snežnih,
čez pobočja bela.*

*»Kdaj te vendar že zazrem,
srečno mesto Betlehem?
Kdaj zazrem premilo božje Dete,
da poljubim mu ročice svete?*

*Naenkrat zvezda obstoji
nad hlevčkom betlehenskim —*

*Glej! V tisoč lučicah odseva,
nad njim pa zbor krilatcev peva,
lepota čudorajska se preliva,
kjer v hlevcu Dete božje sniva.*

*Pastirčki v Detece strmé
zamaknjeno in ga časté,
božične pesmi mu pojo
in vriskajo in molijo.*

*Da v petju ne omagajo
jim angelčki pomagajo;
na zlate harfe svirajo
in nanje rajski spev ubirajo.*

*Zdaj Jezušček odpre oči,
se ljubko, sladko nasmeji.*

*In razprostre ročice,
oj male, drobcene ročice
in v Mihčevo srce ihteče
nasuje polno tihe sreče.*

Snov za prosvetne in telovadne tekme gojenk za leto 1928.

A. Prosvetna snov.

I. Iz organizacije.

1. Kaj so Orlice? ... organizacija poštenih krščanskih deklet.
2. Kako se deli orliška organizacija? ... v članice in naraščaj.
3. Kako se deli orliški naraščaj? ... v mladenke in gojenke.
4. Kaj si ti? Gojenka orliškega krožka v (na) ... sem.
5. Koliko časa boš gojenka? ... do 12 leta.
6. Katero je glasilo gojenk? ... »Orlič«.
7. Kateri je orliški pozdrav? ... »Bog živi!«
8. Kako se mora gojenka udeleževati telovadbe in društvenih sestankov? ... redno.
9. Kolikokrat mora gojenka prejeti sv. zakramente? ... vsak mesec.
10. Česa gojenka ne sme piti? ... alkoholnih pijač.
11. Kaj plačuje gojenka? ... mesečno članarino.
12. Kaj volijo gojenke vsak mesec? ... rediteljice.
13. Koliko rediteljic pride na vsakih 10 gojenk? ... ena rediteljica.
14. Zakaj si postala gojenka orliškega krožka? ..., da se navadam lepega orliškega življenja in postanem pridna mladenka in dobra članica.

II. Iz lepega vedenja.

Vsaka gojenka mora poleg zgornjih društvenih pravil izpolnjevati tudi pravila lepega vedenja, ki jih sliši doma, v šoli in v društvu. Posebno važna so:

1. Doma: a) Zjutraj in zvečer prijazno pozdravim starše, brate in sestre.
b) Vsak dan si umijem obraz, ušesa, vrat in roke; umijem se tudi sicer, kolikorkrat se umažem.
c) Nikoli ne hodim v umazani ali raztrgani obleki okoli, ampak prosim, da mi jo operejo in zašijejo.
č) Vsako jutro in vsak večer osnažim zobe in izperem usta. Nohte si postrizem, kolikorkrat je treba.
d) Nikoli ne smem pozabiti robca.
2. Po cesti: a) Vljudno pozdravljan znane ljudi.
b) Obnašam se mirno in dostojno.
c) Na cesti nikoli ne kričim.
č) Postrežljiva sem in vsakomur rada pomagam.

3. V šoli: a) Pazljiva in mirna sem ves čas pri pouku.
 b) V odmoru si odpočijem, kakor to določa šolski red.
 c) Gospoda učitelja, gospodično učiteljico in gospoda ka-
 teheta vselej ubogam in sem jim hvaležna.
4. V cerkvi: a) V cerkvi nikoli ne šepetam in se ne oziram.
 b) Obrnjena sem k oltarju in pazim, kaj se na oltarju
 godi.
 c) Med sv. mašo čitam iz mašne knjižice, med pridigo
 pa poslušam.
5. V društvu: Vedno storim samo to, kar ukaže sestra voditeljica.

III. Deklamacija.

Naš korak.

(P. Krizostóm.)

Kakor studenček
 izpod skalnih vrhov
 smo prižuborele — — —

Kakor jata ptic
 iz daljnih gozdov
 smo prižvrgolele — — —

Naš korak je solnčni smeh —
 cekini zveneči
 na trdih tleh.

Glejte nas, kako smo mlade —
 kakor trata zvončkov
 sredi livade.

Lepota naša
 je lepota kraljevih hčera,
 skrita v globino srca.

Me smo srečne!
 Ne kakor oni, ki danes so,
 jutri jih ni —
 Me smo srečne —

V nas je življenje,
 smrti ne poznamo.
 V nas je hrepenenje —
 vroča živa kri
 v naših srcih gori.

Me smo jablane božji sad —
 V naših prsih je večna pomlad,
 sveta vera je naš največji zaklad.

Studenček smo izpod skalnih vrhov,
 jata ptic iz daljnih gozdov.
 Naš korak hiti
 v kraljestvo božjih gradov...

V višine!

(H. L.)

Glej, gnezdo pripravlja si orel
 vrh strme pečine;
 njegovo domovje so sinje,
 svobodne višine.

Ko zjutraj se zarja zasveti,
 razpne on peroti;
 in že poletava v višavah.
 Kam? — Solncu naproti!

In srcece moje mladostno
 v višine se dviga,
 kjer Solnce neskončno in večno
 mi upanje vžiga.

IV. Petje.

1. Orlovska himna. — 2. Lepa naša domovina.

B. Telovadna snov.

I. Redovne vaje.

1. Mirno!
2. Sestra N. N. srednjica. V red nastop!
3. Na levo, en, dva! — Na desno, en, dva!
4. V dvored poštej!
5. V dvored na desno, en, dva, tri, štiri!
6. V štiristop na desno, en, dva!
7. Vod stopaj! (Več zavojev!)
8. V srednjo smer! — Obsto!
9. Od srede na levo in desno odročite! — Priročite!
10. Na desno! — Od leve na desno odročite! Priročite!
11. Na levo! — Na mestu voljno!

II. Izžrebana prosta vaja.

III. Telovadna igrice: Peričke. (Besedilo, navodilo in note ima Slov. orliška zveza.)

IV. Koračnica: Smo orliška mlada četa! (Orlovska pesmarica: 2. Mi smo Orli. Besedilo se deklicam primerno izpremeni.)

Po Slomšku:

Štiri sestre.

Veselo so štiri sestre živele in srečne so bile. Prvi je bilo ime Iskra, drugi Sapa, tretji Voda, četrti Resnica. Prišel je čas, da so vzele slovo druga od druge in prvo sestro so druge milo vprašale: »Iskra! Kje tebe najdemo?« »Moje bivališče,« odgovori Iskra, »je trda skala. Z jeklom udarite ob kamen ali skalo in našle me boste.« Zdaj Iskra Sapo pobara: »Sestra! Kje pa tebe najdemo?« Sapa odgovori: »Tam, kjer listje na drevesu visi, se rahlo maje in trepetaje šumi, tam jaz prebivam.« Potem se Sapa k vodi obrne: »Kje boš pa ti doma?« Voda veli: »Kjer zeleno ločje raste ali pa žlahtni bezeg cvete, tam kopajte in boste vodo našle.« Zdaj pa vse tri Resnico povprašajo: »Kje boš pa ti doma, da tebe najdemo?« »Moje sestre,« Resnica milo odgovori, »na tem svetu doma za mene ni; vse me sovraži, ljudje me preganjajo in hudobni svet me črti. Redek je, ki bi me rad imel.«

Sestrica ljuba! Ali ti tudi sovražiš resnico, jo preganjaš, črtiš? Kaj imaš rajši: resnico ali laž? Saj vem, ker si Orličica imaš rajši resnico, laž sovražiš, zato ti nikoli niti na misel ne pride, da bi se hotela zlagati. Govori vselej resnico, da bo pri tebi doma.

Kdor ne uboga . . .

»Hitro pojdi po vodé!«
mati Tončku govoré.
Tonček pa, ne bodi len,
prime hitro vrč lončen.
K vodi pa počasi gre:
saj pregreti se ne sme!
Z vrčem spotom se igra,
pade mu na trda tla.
Ko nad vrčem tam ihti,
pridejo za njim gosi.
Brž povleče ena ga,
mu odtrga kos blaga.
Tonček brž domov zbeži.
Gagajo za njim gosi:
»Prav se danes ti godi,
ker tako počasen si.«
Kar pa bilo je doma,
to pa Tonček najbolj zna.

Drobiž.

Njega veličanstvo gospod beli slon. Tako imenitno nazivajo v Siamu v Zadnji Indiji slona, ki ga po božje časte in biva v kraljevski palači in mu duhovniki kleče strežejo. Rodil se je sedanji beli slon na deželi, pa so njegovo mamo in njega v posebnem dvornem vagonu s tapetami, hladnimi kopelmi, električnimi pahljačami v družbi zabavne bele opice in bele vrane pripeljali v glavno mesto Bangkok. Na kolodvoru ga je pozdravil sam siamski kralj, trije veliki beli sloni in godba. Sloni so mu v pozdrav potresli rilec, nato pa je v slovesni procesiji korakal v kraljevski dom, kjer so mu duhovni zapeli sladke pesmi in slavili njegovo lepoto. Naslednji dan pa ga je med godbo piščalk, bobnov in zvončkov kralj slovesno mazilil in mu dal zgorajšnji naslov. Nato so mu nadeli z biseri posuto državno obleko in zlato verigo. — Žival je poganu več ko človek! Molimo za misijone, da spoznajo poganı vrednost človeške duše!

Vrednost dobre novice. Neki svetovni potnik poroča, kaj je videl v Honkongu na juž.-vzh. Kitajskem. Ko je oddal na pošti pismo v domovino, mu padejo v oči besede sv. pisma, natisnjene na steni poštnega poslopja in vzete iz knjige pregovorov: »Kar je hladna voda žejnemu človeku, to je dobra novica iz daljnje dežele.« — »Orlič« tudi tako pravi, ko vas poziva na dopisovanje. Ali naj ostane žejen?

Otroci velemest niso najbolj srečni. V Londonu n. pr. je bilo l. 1926. na cesti ranjenih 10.000 otrok, med temi 233 ubitih! Prvih devet mesecev l. 1927. pa je bilo ubitih 166 otrok.

Orlič v aeroplanu.

Polet nad Ameriko.

V Združenih državah Sev. Amerike brzi po predilnicah 32 milijonov vreten, ki predejo niti iz bombaža, iz niti pa se tke blago. Bombaža so predelali samo od jeseni dalje že 2.500.000 bal in vsaka bala tehta okoli 160 kg! Koliko bo blaga! Ali pa se bomo mogli tudi že kmalu ceneje oblačiti?

Veščaki so dognali, da ima država Bolivija v Južni Ameriki, ki jo hudo boli, da ne more po svojem ozemlju do morja, vsaj eno veliko dragocenost: vse vrste trdega lesa, med njimi tudi ebenovino, rožni les, cedro in mahagoni.

Pri mestu Guatemala so v nekem rovu našli rakev iz čistejšega zlata, ki ima dve še popolnoma ohranjeni mumiji. Mrliča sta iz rodu nekdanj tako visoko omikanih Maja-Indijancev, ki so njihove države uničili Evropci, ko je l. 1492. Krištof Kolumb odkril Ameriko.

Država Brazilija, ki pridelava največ kave na vsem svetu, je za pospravljanje zadnje letine potrebovala 20 milijonov vreč! Kofetarice in kofetariji, radujte se! — Tudi debele brazilske orehe klatijo zdaj v deželi ob Amazonki, mi smo jih pa še v potici komaj zavohali.

Skozi Panamski prekop je v l. 1927. plulo 6085 ladij, kar je doslej najvišje število in so plačale 5 milijonov £ (funtov) ali 1375 milijonov dinarjev prevoznine!

V državi Peru je določenih 15.000 km² zemlje, da jo naselijo Poljaki, torej površine za 1 in pol Kranjske!

Zlata doba v Ameriki. Zlata ni bilo samo v Guatemali veliko, kakor smo zgoraj slišali o tisti zlati rakvi Maja-Indijancev, ampak tudi po drugih državah, kakor n. pr. v Peru, kjer so bili Inka-Indijanci. Palače so imele strehe iz zlata, čaše, sklade, kipce, banje; vse je bilo iz zlata, v veliki dvorani solnčnega templja pa so mumije rajskih sedele na zlatih stolih! Celo kuhinjske posode so bile zlate in — pomislite: na gredice so vtikali zlate in srebrne cvetlice, da so bile kakor rajski vrt! Ni čuda, da so zlata lačni Evropci te narode iztrebili in se tako polastili njihovega bajnega bogastva.

Polet nad Afriko.

V Sudanu sta Kartum in Omdurmán ob otoku obeh Nilov največji mesti, ki sta bili tudi središče Mahdijeve države v letih 1883—1898; zdaj sta dobili električni tramvaj. Ali ga imajo v Jugoslaviji vsa večja mesta?

Januarja je bilo pri nas čez potrebo mraz, južno od ekvatorja pa so zlasti sredi Južne Afrike imeli grozno vročino.

Pogumno črno pleme Masajev pod goro Kenijo je začelo prav odločno borbo s številnimi levi; napadajo pa jih kar z golemo sulico! Junak je zadel na junaka!

Kobilice so napadle tudi Maroko in pustošijo pokrajino južno od Visokega Atlasa.

V Transvalu so zopet našli dragocene kamene berile in smaragde, ki so zeleni in najboljši še dražji ko dijamanti.

V Sierra Leone so odkrili na 100 km² velikem ozemlju platino, ki je tako draga, da moraš plačati okrog 145 Din za en sam gram!

Polet nad Evropo.

Lep prizor je letos nudil ognjenik Vezuv, ko je bil ves pokrit z belim snegom, iz kape pa mu je uhajal steber črnega dima.

Kako hud mraz nam je prinesla letošnja starka zima! Pri Bratislavi, malo pod izlivom Morave v Donavo, so morali led streljati s topovi in bombe so metali nanj iz aeroplanov, da ni Donave zajezil in dežele poplavlil!

Na polotoku Krim pa hodijo cele čete vojakov streljat volkove, ki jim da lakota tak pogum, da oblegajo cela mesta.

Preden doseže reka Ren Bodensko jezero, teče tudi ob državi Liechtenstein (Lihtenštajn). Ob letošnjih povodnjih pa ji je poplavlila popolnoma vso obdelano zemljo!

O Indijancih je zelo lepo pisal slavní pisatelj Karl Maj. Nazadnje je živel v mestu Dresden, tam, kjer se reka Laba poslovi od Češke, in tja so se mu prišli na grob zahvalit Indijanci, ki s cirkusom potujejo po svetu.

Polet nad Azijo.

Na polotoku Kamčatka postavljajo Japonci ogromne svedre, ki bodo z njimi navrtali ozke, globoke rove v pusto sibirsko zemljo in črpali ogromne zaloge nafte.

Na severnem Japonskem je divjal tako močan orkan, da je v mestu Akita podrli 500 hiš!

V Asam ob Bramaputri se domačini še danes zavarujejo pred napadi slonov in tigrov tako, da hodijo spat na drevesa, kjer so si med vejami iz bambusa spletli kočico.

Ognjenik Krakatau, zah. od otoka Borneo, ki je pred nekaj leti planil iz morja s tako silo, da je napravil 30 m visoke valove in pripravil ob življenje 40.000 ljudi, se je začasno potuhnil pod gladino, letos pa se je znova raztogotil in bljuva.

V luko Aden koncem Arabije pride vsako leto okrog 1000 ladij, mesto samo pa ima 40.000 prebivalcev. Vso pitno vodo za toliko ljudi pa morajo s prekuhavanjem dobiti iz morske vode. No in zdaj jih je zadela sreča, da so navrtali zemljo 500 m globoko in prišli do talne vode, ki je na en dan lahko načrpajo 454.000 litrov! Kolika dobrota za te kraje!

Tatarska vrata, t. j. preliv med Azijo in Sahalinom, so sicer 8 milj široka (morska milja ima 1852 m, celinska pa 1609 m), pa jih je letošnji mraz spremenil v led, tako da se vozijo s Sahalina na celino kar lepo na saneh.

Srečen si otok Ciper, ki imaš toliko oranžnih vrtov, da boš mogel izvoziti 20 milijonov zlatih sadežev!

V Turkestanu pa Kirgizi kopljejo rove v sneg, da pod sneženimi oboki pridejo do hiše do hiše.

Največjo morsko globino so dognali severovzhodno od Filipinov v 12.000 km dolgi brazdi morskega dna; znaša 10.430 m!

Polet nad Avstralijo.

Številni koralni grebeni na severovzhodni strani Avstralije, imenovani Velika barijera (zagrada), bodo dobili nove koloniste: Nameravajo namreč na njih udomačiti sredozemsko gobo, če bo hotela uspevati. Vidi se, da tudi avstralski šolarji preveč po tabli čečkajo, ko jim gob zmanjkujel!

Mi zmrzujemo, v osrčju Avstralije pa vlada vročina 35°C in vendar pridno polagajo tračnice za novo železnico.

Ne kradi; in če najdeš kaj — lastniku hitro daj nazaj.

Kjerkoli je največja sila — tam je božja roka mila.

Kdor pridno dela in lakomen ni — lahko brez vsega bogastva živi.

Iz urednikove torbe.

Ugankarjem. Pri reševanju ugank so pri številkah 1., 2. in 6. nekateri napisali samo, kako se bere (Neapel, Simon Jenko, Orlič), nič pa besed, ki jih je treba iz podanih črk sestaviti. Seveda taka rešitev ne zadostuje, kakor tudi v šoli ne velja, če v računski nalogi napišeš samo končni rezultat, nič pa računov, ki so te do rezultata vodili. Glej torej, da boš pri reševanju ugank natančno izpolnil vse pogoje!

Svoj naslov in starost naj obenem z rešitvijo pošlje vsak rešivec, da more dobiti tako knjigo, ki bo zanj najprimernejša.

Da, saj res, nagrade! Malo čudno me je pogledal br. predsednik O. P., ko sem mu povedal, koliko knjig sem za naše ugankarje naročil in koliko bodo stale, pa se je vendar vdal, ker srčno želi, da bi »Orliča« brali vsi naraščajniki v hlačah in krilih. Knjige so res lepe in vsak mesec bo sreča enega rešivca z eno nagradila. Vse so vezane!

In uganke? Izvrstnega mojstra za uganke smo dobili, ki je obljubil, da jih bo veliko in lepih pošiljal. Iz Središča, pravi, da je; kar je v sredi, je pa v zlati skledi! Torej se njegovih ugank veselimo vsi. Seveda pa ste tudi drugi ugankarji povabljeni, da jih sestavljate in pošiljate!

Kaj pa dopisi? Prav po tihem in na uho vam pošepetam, da nimam prav nobenega več v torbi! Samo ena dopisnica od br. Nardžiča je še notri, pa je tako strašno učeno pisana, da bom moral dodati razlago ali pa jo bo morda do prihodnje številke sam raztolmačil. Vi vsi drugi tisoči Orličev: Ali nimate peres? Zakaj ste pa ptiči? Izpulite si eno pero in ga priostrite in v svojo srčno krvco pomočite ter mi pisemce pošljite! In Orličice? Ali vam je tinta zmrznila, ali vam je sraka peresa odnesla, ali so vam rokice premrle, ali ste i in u pozabile, ali ves papir za bonbone zavijati porabite, ali pa so vam ga punčke poležale? Pa vi Mladci? Ali ne veste, da boste kmalu tajniki? Kako boste sestavljali zapisnike o sejah, o fantovskih sestankih, o občnih zborih, če še dopisa ne zmorete? Če ti je ta naloga težka, pa se spomni na SSSS!! To ne pomeni: Saj se samo smejem, ampak se bere: Sam sebi silo stori! Premačaj svojo lažnost in vadi se tudi s peresom! Ali ni pri vas nobene prireditve: telovadnega nastopa, igre, petja, telovadnih ur, veselih in smešnih dogodkov? Beri druge dopise, pa se boš še sam ob njih spomnil vse polno domačih zanimivosti, ki bi jih tudi drugi radi izvedeli! Kaj pa Mladenke? Saj smo vedele, da bomo spet zadnje! Tako nekatere zdihujete. Ali ne veste, da pride včasih nazadnje najboljše? Pa je dobro, da vas kdaj nazadnje omenjajo, ker se tako lahko vadite v ponižnosti in skromnosti in potrpežljivosti. Ve bi že lahko bile male pisateljice ali pa vsaj zdaj lahko postanete, ko »Orlič« prihaja k vam s torbo, da vanjo vržete belo pisemce; tako vam ne bo treba najemati golobčka, da bi s kljunčkom pisemce prenašal preko hribov in dolin in moral molčati, kakor — molčite ve, kadar treba nil! Le pišite, pišite!

Orličeva pošta.

Središče. — Dragi br. Tone! Gotovo si že mislite, da smo pri nas vsi zaspali, pa ni tako, saj se še precej gibljemo. Zdaj se pripravljamo za akademijo z novimi prostimi vajami in z orodno telovadbo. Kdaj bomo akademijo imeli in kako jo bomo izvršili Mladci in Orliči, bom že pozneje poročal. — Dragi br. Tone! Ker jaz tako redko kaj poročam, Vas prosim, dajte ta dopis na Orličovo veselo pošto, ker z Orličem imam največje veselje. — Vas pozdravljam in kličem: Bog živi! — Franc Jakl, Mladec.

Dragi Mladec Francelj! Akademijo le dobro pripravite, da vam bo v čast in veselje! Da »Orliča« ljubiš, tega sem zelo vesel. Da bi ga le vsi Orliči tako cenili in naročali in plačevali in brali in se po njem ravnali! Veliko se bodo lahko iz njega naučili in se v lepem življenju utrdili. O izvedbi akademije le poročaj, pa zanimivo napiši! — Tvoj br. Tone.

Sv. Peter pod Sv. gorami. — Cenjeni gospod urednik! Danes Vam hočem pisati, kako je še v Šentpetru. Menda ste mislili, da čez zimo le smrčimo kakor medved, pa ni tako. Orličev nas je sedaj 18 in razen enega imamo vsi kroje. Vsak mesec gremo k sv. obhajilu; zberemo se pred kaplanijo, odkoder odkorakamo v dvostopu v cerkev k sv. maši. Br. vadiatelj je vedno z nami. Ko smo bili prvič oblečeni v kroje, so ljudje rekli: »Kdo pa so ti fantje, ki imajo rdeče srajce pa na čepici čop!« Mi pa smo ponosno povedali, da smo Orliči. Imamo tudi veliko nasprotnikov, pa kaj mislite, da se jih mi bojimo? Saj nam nič ne morejo! »Orliča« dobimo vsak mesec in ga težko pričakujemo. Telovadbo imamo vsako nedeljo. Zdaj pa pozdravljam vse Orliče po domovini, ki so v resnici pravi Orliči, z iskrenim; Bog živi! — Karel Geršak.

Dragi Karel! Prav lepo poročas! Nakratko popišeš stanje vaših Orličev in njihovo vsestransko delo, vmes pa vpleteš zanimiv dogodek. Le glejte, da boste vedno tako vneti! Vztrajnost in pogum povsod obveljati! Tebi in vsem Orličem: Bog živi! — Vaš br. Tone.

Trbovlje. — G. urednik! V »Orliču« ste pisali, da naj sporočimo, če nam je »Orlič v aeroplanu« kaj všeč. Le povejte mu, da je meni zelo všeč. Kadar dobim »Orliča« v roke, najprvo pogledam, ali je naš mladi pilot še v aeroplanu ali ne. No, pa še zmeraj vidim, da je pogumen in da se ne ustraši dolgega potovanja po svetu. Rad berem njegova poročila, da vem, kako se kaj po svetu godi. To se razume, da je bencin zelo drag, pa saj se ne vozi samo za šalo, ampak nas veliko nauči. Ko se zopet dvigne Vaš Orlič z aeroplanom v zrak, mu sporočite moj pozdrav za na pot! Bog živi! — Jože K.

Dragi Jože! Orlič potnik mi je rekel, da bencin tem ceneje lahko kupi, čim več ima list »Orlič« naročnikov. Prav za prav je res malo čudno to govorjenje, pa bo menda le resnično. Zato pa glej ti in glejte vsi, ki se za njegovo naporno pot in njegove novice zanimate, da boste svoj list naročali! Bog živi! — Br. Tone.

Radovljica. — Dragi urednik!... Kaj če bo moj dopis zanič in bo moral romati... Jaz sem pri Mladcih... Bog živi! — Mladec Albert.

Dragi Albert! Tako lepo sliko ste Radovljčani poslali v februarskega »Orliča«, da je bo vsak vesel, tebi pa se mora izpolniti bojazen o romanju... ker ima tvoj dopis pač še nekaj besedi, ne pove pa prav ničesar! Piši drugi kaj zanimivega! Bog živi! — Br. Tone.

Sv. Peter pod Sv. gorami. — Gospod urednik! Na Vaše vprašanje: »Alo! Kdo ve?« v januarski številki »Orliča« Vam odgovarjamo, da člani odsekovnega naraščaja pri nas ne plačujejo »Orliča«, ampak članarino, iz katere potem plačamo naročnino. Število v četi Orličev se vedno menja, sedaj se gre ta učiti, sedaj se oni izseli, ker gre v drugo faro služiti itd. Zato pa pristopajo novi, od katerih plača vsak 1 dinar članarine na mesec in dobi »Orliča«. Povprečno število Orličev je 16, od katerih plača vsak na leto po 12 dinarjev in tako je plačanih vseh 24

izvodov, ki jih prejemo pod skupnim ovitkom, ker jih dobimo po 8 Din. Pridnim fantom, ki živijo po orlovskih načelih, dobri in razumni starši radi žrtvujejo na mesec 1 Din za orlovsko društvo. Tudi starejšega brata ali sestro lahko poprosimo. Ubožnejši pa tudi nočejo prejemati »Orliča« zastonj, že njihova čast jim narekuje, da si poiščejo dela in zaslužka, da imajo zraven vseh drugih potreb še za članarino, s katero si priborijo to čast, da so člani našega društva. Ti slednji uživajo pri nas zato največje spoštovanje. Preostale »Orliča« razdeljuje brat vodja med neorlovsko mladino za propagando, in tako tistima dvema gospodičnima v Ljubljani naših »Orličev« ni treba ne božati ne krmiti. Bog živi! — Orlič.

Prav vse uganke bom rešil!

Rešitve ugank v februarški številki.

1. **Spomenik:** n, lev, Gal, p, Fez, Jelka. Po sredi dol: Neapel.
2. **Obelisk:** s, sin, pomoč, škoda, senca, zajec, mleko, venec, baker, jabolko. Ime pesnika: Simon Jenko.
3. **Skrit pregovor.** Beri cikcak: Bodočnost je predal, ki ga je zaklenil Bog.
5. **Besedna uganke.** Ostanje: Čena svečnico od strehe kane prejko od sveče, ne bo še kmalu konec zime.
6. **Besedna uganke.** Nove besede so: obrežje, razgovor, lakomnik, izložba, čarovnik. Glasilo: Orlič.

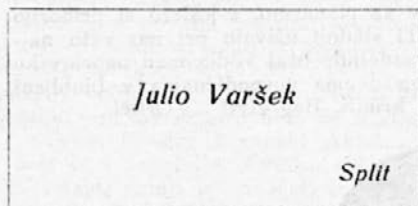
Rešivci. Vseh pet ugank so prav rešili: Mirko Lovko, Šentvid n. Lj.; Franjo Žnidarčič, Maribor; Jožko Kessler, Ljubljana; Anton Bejek, Murska Sobota; Anton Hočevnar, Grosuplje; Ang. in Mar. Markun, Preddvor; Ant. Sova, Črni vrh; Fr. Babič, Maribor; Mil. Suštersič, Rakek; Fr. Brojan, Iv. Jelenc, Jož. Zabkar, Ant. Fajfar, Ljubljana. Le štiri uganke ali še manj so rešili: Jos. Golorej, Fr. Gogala, Vikt. Kregar, Iv. Vidmar, Šentvid n. Lj.; Ant. Dernovšek, Murska Sobota.

Nagrade. Rešivec novembrskih ugank, Jakob Trobec, je prejel kot nagrado knjigo »Kazan, volčji pes«. Med rešivci decembrskih ugank je bil izžreban Ivan Penca, Šentvid, in dobil je knjigo »Tolovaj Mataj«. Pri januarskih ugankah je izžreban Stane Slapšak, ki pa naj pošlje svoj naslov, da vem, kam naj mu knjigo pošljem. Pri februarških ugankah je izžrebana Angelca Markun in dobi knjigo »Guliverjeva potovanja (1. v deželi Pedenj-možičkov, 2. v deželi Goljatov)«.

Orličeve uganke.

1. Posetnica.

(France, Središče.)

Kaj je ta mož po poklicu?

2. Domine.

(Mladec s Prlekije.)

0	1	2	5
7	8	3	6

Postavi te domine v kvadrat tako, da bo vsota pik krajnih pokončnih in vodoravnih vrst 12, srednjih vrst in prekotnic pa 8.

3. Skrit stavek.

(Jaka Smuk, Maribor.)

M ž g f č e v ž b š l š j o , f š
g ž t i h i f č e o .

Ključ: m i l ž g = rokodelec,
f š j o v ž = ptica.

6. Magičen kvadrat.

(Mladec s Prlekije.)

Razvrsti številke na desni tako, da dobiš vedno, če sešteješ pokončne in vodoravne vrste ter prekotnici, rojstno letnico Josipa Juraja Strossmayer-ja, škofa hrvaškega.

601	602	603
604	605	606
607	608	609

7. Premikalnica.

(Jaka Smuk, Maribor.)

Kripta, prostost, pokora, spona, država, rešeto, človek, pianino, ponva, strah. — Zapiši te besede po vrsti drugo pod drugo in jih premikaj tako dolgo, da ti dve zaporedni črki iz vsake besede povesta dve lepi čednosti.

»Orlič«, glasilo Orličev in Mladcev ter Gojenk in Mladenk, je mesečnik. Izdaja ga Društvena nabavna zadruga v Ljubljani, Ljudski dom. — Uprava: Ljudski dom, Ljubljana. Naročnina za odseke, ki naroče vsaj 20 izvodov pod skupnim zavitkom, 8 Din letno, za vse druge 12 Din. — Urednik: Tone Anžič, Razlagova 1, Ljubljana. — Za Jugoslov. tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč.

4. Čuden kvadrat.

(Jaka Smuk, Maribor.)

	1	2	3
1	×	:	!
2	:	?	+
3	!	+	=

Besede pomenijo: 1. drevo,
2. žuželko, 3. žival.

5. Steber.

(France, Središče.)

a a a a a rokodelec;
a a a a a pesnik;
a b b č č pijača;
d d e e e del dneva;
e e e e e del telesa;
e e g g i sosed;
i j j k k dan;
l l l m m sad trte;
m n o o o tat;
o p r r r telovadni izraz;
r r r r r merilo;
r r s s s gozdno drevo;
š t t t v ovčji pastir;
v v z z ž poljsko orodje.

Po sredini navzdol bereš znan
pregovor.